

Bogdan Crețu
și fumul
se ridică la cer

roman

POLIROM
2026

S-a întors simplu, cum plecase. Nu l-au certat. Nu i-au reproșat nimic, nici măcar nu s-au grăbit să-l ia la întrebări. L-au îmbrățișat și l-au hrănit. Și, a doua zi dimineața, pentru prima oară l-au adus pe Athos la el în cameră. Cum l-or fi urcat la etaj nu și-a dat seama, nu se lăsa dus oriunde. Dar s-a trezit cu dinozaurul peste el, vesel nevoie mare. Soarele strălucea, de jos mirosea a clătite cu scorțișoară, se auzeau zgomote prudente, blânde. S-a bucurat că era acasă. Îi era rușine, dar starea de bine revenise și voia s-o împărtășească imediat cu ai lui. Trăgeau de timp pe lângă masa lungă din bucătărie, așteptându-l. Nu degeaba îl trimiseseră pe Athos. A rămas în ușă și le-a spus:

— Îmi pare rău, v-am speriat foarte tare, îmi imaginez.

— Heeei, ia uite cine s-a trezit!

Mda, veselia exersată. Îl făceau să se simtă și mai vinovat decât i se părea cu numai două minute înainte.

— Păăăi... Eu...

— Discutăm altădată, a zis Irina. Avem timp.

— Voiam doar...

— Important e că ești aici și că ai învățat ceva din mica ta aventură. Acum trebuie să mâncăm pentru că se răcesc clătitele.

Nu era nimic fals, totuși, în bucuria lor. Nu chiuiau, nu săriseră să-l sufoce, nu-l asaltau cu drăgălășenii. Clătite – asta era ritualul casei în fiecare duminică dimineața. Acum era... Chiar, ce zi era? Vineri? Și atunci de ce Irina nu era la școală? Și de ce Diana rămăsese și ea acasă? Se-ntorsese fiul rătăcitor? Tăiaseră vițelul cel gras? Athos s-a lipit de ușa de la intrare, dădea din coadă. Își îndeplinise misiunea, acum voia afară, în curtea lui, să latre la vrăbii, să sară spre ciorile care se așezau în vârful stâlpului de curent din colțul curții. Au început să mănânce în tăcere. Doar Irina a zis lucruri simple, dă-mi aia, nu vrei asta, ca să nu lase tăcerea să-i facă să se simtă stingheri. Mici trucuri. Și-a uns

o clătită cu dulceața lui preferată, de mure. A mestecat lent, ca și cum ar fi uitat cum se procedează. A inventariat semințele care i-au intrat printre dinți. Șase.

— Nu trebuie să te simți vinovat, a zis deodată taică-su. Pe undeva am greșit noi și o să vedem exact unde.

Începea? Irina și-a pus mâna peste a lui. Nu era încă vremea.

— Acum bucuria trebuie să fie mai mare decât orice vinovăție, a mai zis.

— Poate că nici nu-i cazul să ne simțim vinovați, a șoptit Paul.

Și-a început să povestească despre Athos, cum au stat de vorbă în seara de după plecarea lui, cum se cerea scos pe drum, să miroasă, să-i dea de urmă. Părea voios, parcă ar fi vorbit despre o întâmplare oarecare, o mică scenă haioasă. Iancu n-a știut dacă n-ar fi fost mai ușor de dus reproșurile, eventual vorbele aspre și apăsate, decât tandrețea asta nelalocul ei. Greșise, ar fi vrut să fie pedepsit ca să se poată socoti iertat. I-ar fi luat o povară de pe umeri. Dar nu, ai lui se prefăceau că nu se întâmplase nimic ieșit din comun. Fugise plodul de-acasă? Ei, asta e, adolescenții experimentează, de când lumea mai fug de-acasă, doar n-o să ne certăm pentru atâta lucru, în paradis nu e loc de ceartă. S-a auzit soneria telefonului. A ciulit urechea și și-a dat seama că maică-sa vorbea cu mama lui Laur. Sunase din Italia, doar-doar o obține detalii, dar în afară de câteva vorbe amabile nu s-a ales cu nimic. Apoi a auzit o voce la poartă: „Doamna Zlooooot! Domn profesor!“. Câinele nu lătra, probabil dădea din coadă lângă poartă. Era Anicuța, vecina. Venise, chipurile, să întrebe dacă n-au să-i împrumute câteva ouă până fac și găinile ei, diseară, că vrea să se apuce de o prăjitură, ceva, până nu vin „pughibalili șielia“ de la școală. Era dintr-un sat din Vaslui Anica, ajunsese aici înainte de revoluție. Ai ei erau săraci lipiți pământului

și veneau vara la muncă, dormeau în fostele grajduri ale CAP-ului, apoi plecau toamna cu saci de grâu și porumb. Se lipise aici de Costel și rămăsese cu el. *Îi biiin-aișia*, obișnuia să zică. *La noi ierea sărășie, nu glumă! N-avia uaminii șie mânca*. Îi ascultau vocea pițigăiată și contribuia și asta la starea de bine. Bărbatu-său era necioplit, dar măcar n-o bătea, n-o gelozea ca nea Mitică pe țața Tinca. Bea și el, ca toți din sat, dar era vesel, cânta, devenea un măscărici: o dată dăduse un castron cu vin îndulcit unui țap și-l scosese pe uliță. *Uiti-așa prost iești și tu când vii chiaun*, i-a zis nevastă-sa, spre hazul vecinilor. Era o femeie blândă, fără dedesubturi Anicuța. Cu ea în bătătură, toate reveniseră la locul lor.

— Ce voia?

— Să-i împrumut câteva ouă.

Au izbucnit în râs.

— Ei, pe naiba. A apucat-o acuma să pună cloști, nu? Sau vrea să frământa din timp cozonacii.

Găsise un pretext să vină și să arunce un ochi peste gard. O fi bine ăla micu'? Sigur știa tot satul că se-ntorsese, doar îi văzuseră-n mașină cu o seară înainte, când se adunaseră oamenii pe la porți, îi și salutaseră ridicând mâinile bătătorite. Și-acum își trimiseseră mesagera. Din bun-simț nu avusese curaj să întrebe direct. Doar o măsurase din priviri pe Irina, o văzuse că e veselă, că e acasă, suficient cât să aibă ce le zice vecinelor. Femeie bună, cu suflet mare, Anicuța! Pâinea lui Dumnezeu! Bună și proastă! Irina tânjea după prostia ei caldă. Și Paul. O îndrăgeau, la ea ar fi fugit prima oară dacă ar fi avut nevoie de ajutor. Ce însemna prostia ei? Nimic altceva decât că inima reacționa înaintea creierului. Că înainte de-a înțelege toate dedesubturile răspundea emoțional. Zicea întâi „Săracu' om!“ sau și mai des „Biata femeie!“ înainte să-i judece. Iar acum

se chitise să găsească o metodă cât mai discretă să verifice dacă totul era în regulă, că doar nu era să dea buzna să întrebe direct:

— Doamna învățătoare! Domn profeeesoor! Am auzit că s-o-ntors zăludul șiela? Îi bini? Că m-or trâmisi muierili sî vierific.

Nu, ea venise după ouă. Avea curtea plină de orătării, creștea peste o sută de găini, de rațe, de găște, curci, bibilici, toată ziua le hrănea și le toca verdeață și le mătura curtea, dar tocmai azi se întâmplase că nici una nu ouase. Ghinion! Athos și Anicuța – pe ei se puteau baza, s-ar fi aruncat și-n foc pentru ei. De-asta era bine acasă, nu printre străini.

— De ce n-ai invitat-o-n casă, la o cafea?

N-ar fi intrat oricum, avea mereu treburi care nu se terminau. Și-n plus îi trata cu respect, ca pe boieri, cum să intre ea în casă la doamna și la domnu', cu hainele ei de toate zilele, îmbrăcată permanent cu un capot cu flori mari, albastre și maro, învelită-n șorțul ăla mânjit cu toate cele, încălțată-n gumari, mirosind a animale și-a prăjeală? După cum nici n-ar fi îndrăznit să-i invite pe ei la ea, erau oameni subțiri, învățaseră multă carte, nu, casa ei nu era demnă de așa oaspeți. Și, în plus, cafea?!

— Nu biau eu așa șieva, doamnă, cî-mi fași rău. Am beut odatî și-atâta mi-o fost, am criezut cî mor atunșia. Cafiaua-i pintru uameni fini, nu pintru noi.

Picase la momentul potrivit vizita Anicuței, le dăduse un moment de respiro, făcuse o trecere pe care nu știau cum s-o comită. Terminaseră masa, Iancu se simțea stingher, puțin încordat, aștepta să înceapă o discuție, o lămurire. Și cu cât se amâna mai mult, cu cât jucau mai îndărătnic scena cu veselia de dimineață, cu atât se simțea mai tensionat. Paul i-a pus o mână pe umăr și amândoi au simțit crisparea.

Dar și-a continuat apăsarea, băiatul nu mai știa să se lase mângâiat, deși era doar o atingere, cel mult o mângâiere estompată. Două stângăcii, una mai mare decât alta.

— Hai să ne vedem de viața noastră, copil! Nu trebuie să te simți nici vinovat, nici dator cu explicații. Propun să ne bucurăm că e totul bine din nou. Om mai vedea după aia.

Nici calmul sau oferta de firesc nu-i conveneau. Și-ar fi dorit o confruntare sau măcar o discuție cerută de-ai lui. Ceva care să-i ridice de pe umeri o povară pe care, oricât de iubit se știa, tot o resimțea. Ca pe mâna lui taică-su care întârzia ca un alt tip de povară. Se afla în perioada în care nu suporta să fie atins. *Noli me tangere* – spuneau fiecare grimasă și gest impulsiv. Acum acceptase. Nu protesta, nu îndepărta mâna părintelui, nu inventa nimic ca să se ridice și să plece, nu căuta să scape nici prin glumă. Pur și simplu se făcuse mic sub apăsarea tandră, care era și iubire, și reproș, și îngrijorare, și bucurie.

— Bine, s-a auzit spunând cu glas limpede. Sunt de acord! Sunt acasă și aici am de gând să rămân o vreme.

Și zâmbetul cald al maică-sii și tremurul din mâna lui Paul. Și chicotelile Dianei, bucuria revărsându-se peste toți prin vocea ei:

— Nu-i frumos ce-ai făcut! Mă bucur că e totul bine. Chiar mi-a fost frică, să știi!

Gata, l-a certat ea pentru toți. Și s-a repezit imediat să-l îmbrățișeze. O ținea la distanță de obicei, o puneă la punct prin replici ironice sau chiar răutăcioase. O intimida. Acum vorbise pentru toată lumea, cu o înțelepciune și o simplitate care-și făceau efectul. Se simțea emoționat. Și ticălos. Athos, Anicuța și Diana. Un câine, o femeie simplă și-un copil. Tot ce putea fi mai bun pe lume.

Efectul fugii de-acasă a fost că i s-a acordat și mai multă libertate de mișcare. Dacă pe colegii lui părinții îi țineau din

scurt, dacă până și Laur se potolise, mai ales că maică-sa se hotărâse să se-ntoarcă acasă, el putea pleca și veni ori-când, se putea duce la orice concert, la orice petrecere, în orice excursie. Nu trebuia să ceară voie, era suficient să comunice. N-a mai zis de-atunci „Îmi dați voie să...“, ci doar „Vedeți că sâmbătă mă duc la...“. Îl tratau ca pe un matur și asta-i plăcea și-l responsabiliza. Nu mai simțea nevoia să epateze, să facă gesturi teribiliste, să ia decizii abrupte.

Peste vreo două săptămâni, taică-su a bătut la ușa lui și l-a întrebat direct:

— Auzi? Tot mă frământă ceva.

— Da. Ce te frământă?

— Caietul ăla... Amintirile lui bunică-tu...

— Ce-i cu ele?

— Au vreo legătură cu...

— Cu ce?

— Din cauza lor ai fugit la Odessa?

— Nu.

— Ești sigur?

— A fost o curiozitate, o potrivire. Dar nu, nu de-asta am făcut ce-am făcut.

Cum să-i fi explicat mai clar? În primul rând, că „bunic“ i se părea un cuvânt nepotrivit. Nu-l cunoscuse, nu se simțea legat de el. Iar ce era scris acolo îl îndepărtase și mai mult de figura aia sumbră. Mai mult decât mila îl copleșise repulsia.

— Adică oricum aș fi fugit undeva, probabil. Așa, dacă s-a ivit ocazia cu Odessa, s-a potrivit. Asta e tot.

Ce mai potrivire! Paul n-a reușit multă vreme să se scuture de bănuiala că, dacă nu i-ar fi dat maculatorul, Iancu ar fi avut o altă viață. Și-a rămas convins că era un blestem care s-a prelins asupra lor odată ce-au deschis caietul. L-a întrebat atunci dacă are ceva împotriva să i-l returneze.